

УДК 378.016:373.3.011.3-051(045)(477.82)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.3.7>

Н. Г. ДЕНИСЕНКО

*доктор педагогічних наук,
старший викладач кафедри фізичної культури,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: ndenysenko@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0001-5730-0221>*

Н. В. БОРБИЧ

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки та психології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: nborbych@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>*

С. С. МАРЧУК

*старший викладач кафедри педагогіки та психології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: smarchuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0001-8520-822X>*

І. В. ЧЕМЕРИС

*старший викладач циклової комісії шкільної, дошкільної педагогіки, психології та методик,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: ichemerys@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-0767-8813>*

РОЛЬ ВИБІРКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ФОРМУВАННІ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті проаналізовано суб'єктивне сприйняття здобувачами вищої освіти ролі дисциплін вільного вибору у формуванні soft skills. З'ясовано, що професійно-педагогічна підготовка підпорядковується законам суспільного розвитку, потребує постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, впровадження сучасних технологій навчання з високим рівнем розвитку вищої освіти в контексті тенденцій світових освітніх систем.

Проаналізовано поняття soft skills, яке ототожнюють з employability skills (навички для працевлаштування), people skills (навички спілкування з людьми), non-professional skills (непрофесійні навички), skills for social progress (навички для соціального розвитку), life skills (життєві навички), що є необхідними для молоді у XXI столітті.

У ході дослідження зроблено висновок, що переважна більшість здобувачів вищої освіти пов'язує формування soft skills з вивченням вибіркового дисциплін, які вдосконалюють аналітичне мислення, професійну гнучкість та інноваційність. Студенти також виділяють креативність, оригінальність й ініціативність, життєздатність, стресостійкість; формування нових ідей, для того щоб бути конкурентоспроможними на сучасному ринку освітніх послуг. Сформовано матрицю навичок, необхідних для сучасного педагога (гнучкість мислення, креативність, цифрова грамотність, емоційний інтелект, комунікативність, самонавчання та саморозвиток).

У цілому виявлено, що вибірково навчальні дисципліни професійної та практичної підготовки надають можливість здійснювати поглиблену підготовку за спеціальностями та спеціалізаціями, що визначають характер майбутньої діяльності; сприяють академічній мобільності студента та його особистим інтересам, дозволяють впроваджувати спеціалізації в межах базової спеціальності з метою формування компетентності здобувача відповідно до

вимог ринку праці. На нашу думку, подальші дослідження потрібно спрямувати на вивчення можливостей каталогу вибіркового освітніх компонентів із залученням учителів-практиків, стейкхолдерів та інших зацікавлених осіб.

Ключові слова: soft skills (гнучкі навички), майбутній учитель, вибіркові освітні компоненти, здобувач вищої освіти, Нова українська школа.

Поставлення проблеми. Відповідно до статті 6 Закону України «Про освіту» (2017) базисами державної політики у сфері професійної освіти є забезпечення закладами вищої освіти універсального дизайну та розумного пристосування до швидкозмінних умов сьогодення; різноманітність та вибірковість освіти; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти; інтеграція в міжнародний освітній та науковий простір тощо [Закон України про освіту : 2017]. Беручи до уваги вищевказане, вважаємо, що підготовка сучасного вчителя підпорядковується законам суспільного розвитку, що вимагає постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, впровадження сучасних технологій навчання з високим рівнем розвитку вищої освіти в контексті тенденцій світових освітніх систем.

Водночас професійні навички (якими б переконливими вони не були) не гарантують успішної професійної діяльності. Такою гарантією вважаємо формування у здобувачів вищої освіти soft skills (гнучких навичок). Ми впевнені, що саме soft skills стає специфічним каркасом, який дає змогу здійснювати підготовку компетентних фахівців для нової української школи, здатних виявляти та ефективно розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в роботі за фахом, готових до самоорганізації власної професійної діяльності та подальшого саморозвитку.

Дозволимо собі припустити, що освітні компоненти за вибором – це дисципліни, які вводяться закладом вищої освіти для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних вимог здобувача освіти та спроможні підсилити формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей сучасного вчителя.

Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (2020), розроблений на основі професійних функцій педагога, передбачає перегляд ставлення до спеціальних і фахових якостей вчителя та зміни стереотипів розвитку його професійної компетентності [Професійний стандарт вчителя початкових класів : 2020]. Вказаний нор-

мативний документ спонукає до підвищення якості навчання майбутніх учителів як у закладі вищої освіти, який отримав своєрідний «путівник» того, яких спеціалістів треба готувати; так і в процесі вибору дисциплін з практичної підготовки, процедура яких відтепер має чіткий орієнтир.

Варто також зазначити, що професійний стандарт не розкриває змістового наповнення освітньо-професійної програми розвитку фахової компетентності майбутніх педагогів, але вже зрозумілою є як позиція МОН України, так і запити нової української школи на практичну орієнтованість таких програм та професіографічний і діяльнісний підходи реалізації їх змісту. Тому групи забезпечення освітньо-професійної програми (ОПП), які реалізуються у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж», аналізують їхню актуальність, відповідність ОПП чинним нормативним документам, рекомендаціям МОН України, НАЗЯВО, вимогам роботодавців, постійно орієнтуються на ці запити і гнучко реагують, змінюючи як змістове наповнення, так і вибірковість дисциплін; здійснюють постійний моніторинг ринку оздоровчо-освітніх послуг та організаційно супроводжують процес формування soft skills (гнучких навичок) у процесі підготовки здобувачів освіти протягом усього терміну навчання у коледжі.

Аналіз попередніх досліджень. Суть змістового наповнення поняття «soft skills» з'ясовували дослідники О. Гомон, О. Гагіна, О. Красовська, Н. Нікітіна, С. Старченко, Т. Смагіна, З. Рябова, Чжу Тін та ін. Зокрема, означену нами проблему досліджували науковці в таких аспектах:

– формування гнучких навичок у побудові навчально-виховних комплексів «дитячий садок – початкова школа» [Гомон];

– розвиток гнучких умінь у професійному вивченні іноземної мови, української мови [Гагіна; Лось];

– формування гнучких навичок майбутнього вчителя початкової школи в галузі мистецької освіти [Красовська; Міськова];

– можливості розроблення мовного портфоліо як гнучкого засобу рефлексивного навчання англійської мови [Нікітіна];

– розвиток soft skills (гнучких навичок) у фаховій діяльності вчителя фізичної культури [Старченко];

– умови розвитку гнучких навичок педагогів на курсах підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти [Смагіна, Шуневич];

– маркетингові дослідження як засіб гнучкого управління навчальною діяльністю інститутів післядипломної педагогічної освіти [Рябова];

– принципи та підходи гнучкої методології при плануванні та реалізації навчального процесу [Чжу Тін];

– формування гнучких навичок (soft skills) у процесі викладання історії української культури [Юда].

Окреслена нами проблема є значущою для отримання результатів подальшого наукового пошуку щодо ролі дисциплін вільного вибору у формуванні soft skills майбутніх учителів нової української школи, підготовку яких здійснює педагогічний коледж.

Мета дослідження – розкрити умови формування soft skills здобувачів вищої освіти у процесі реалізації їхнього права обирати освітні компоненти для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Виклад основного матеріалу. Як зауважує Н. Грона, концепція «soft skills» увійшла до складника світового ринку праці в найрізноманітніших сферах економіки та суспільства. Здебільшого soft skills ототожнюють з employability skills (навички для працевлаштування), people skills (навички спілкування з людьми), non-professional skills (непрофесійні навички), key skills (основні 32 навички), skills for social progress (навички для соціального розвитку), life skills (життєві навички) [Грона : 220].

Слід зауважити, що більшість учених досягли консенсусу стосовно базових елементів soft skills. Наприклад, аналізуючи працю Т. Смагіної, ми з'ясували, що розвитку професійної компетентності майбутніх учителів сприяє формування гнучких навичок (soft skills), які доповнюють жорсткі (hard skills) – технічні або професійні навички, що, на відміну від останніх, мають універсальний характер. Вони важ-

ливі для успішного професійного й життєвого самовизначення будь-якої людини, незалежно від професії [Смагіна; Шуневич : 75].

Вважаємо, що для сучасного вчителя нової української школи надважливими є професійна комунікація та ефективне мислення як види гнучких навичок (soft skills). Беручи до уваги перелічене вище, стверджуємо, що однією зі складників гнучких навичок майбутнього вчителя є *комунікація* (рис. 1).

Комунікація корисна для будь-якого виду діяльності, дозволяє швидко адаптуватися до нових умов, вирішувати нестандартні завдання в роботі за фахом і навіть змінювати сферу зайнятості.

Припускаємо, що вибірккові навчальні дисципліни надають можливість здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями, що визначають характер майбутньої діяльності; сприяють академічній мобільності здобувачів освіти, формуванню їхньої індивідуальної освітньої траєкторії та ефективному використанню можливостей освітнього середовища Коледжу.

Задля вивчення умов формування soft skills здобувачів вищої освіти у процесі реалізації їхнього права обирати освітні компоненти для формування індивідуальної освітньої траєкторії нами було розроблено авторську анкету, яка мала на меті дослідити суб'єктивне ставлення студентів 2–3 курсів Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради до означеної проблеми (всього 53 особи). Частково проаналізуємо відповіді студентів.

Перше запитання анкети – «На Вашу думку, чи створені у Вашому коледжі всі необхідні умови для формування soft skills у процесі реалізації права обирати освітні компоненти?» – мало на увазі коротку оцінку за чотирима категоріями «Так», «Скоріше так, ніж ні», «Скоріше ні, ніж так» та «Ні». Зазначимо, що 71,69 % опитаних студентів вважають, що в коледжі створені всі необхідні умови для формування soft skills у процесі реалізації їхнього права обирати освітні компоненти. Ще 15,9 % респондентів зауважили, що скоріше ці умови існують, ніж відсутні. Протилежної думки дотримувалися 9,43 % опитаних: їхня позиція полягає в тому, що в коледжі такі умови скоріше відсутні, ніж

Рис. 1. Комунікативні складники гнучких навичок (softs skills) майбутніх учителів нової української школи

наявні. На повну відсутність відповідних умов вказали 3,77 % досліджуваних (цей показник ілюструє рис. 2).

Відповідаючи на друге питання анкети – «Чи важливим є для Вас формування soft skills для подальшої професійної діяльності?», – переважна більшість студентів коледжу вказали, що формування soft skills є для них важливим

(83,0 % опитаних). Окрім цього, 9,43 % респондентів, що не дали виразно позитивної відповіді на це запитання анкети, все ж таки позначили важливим для себе формування soft skills для подальшої професійної діяльності. Цей показник ілюструє рис. 3.

Відповіді на наступне запитання анкети – «Чи потрібно майбутньому вчителю нової української

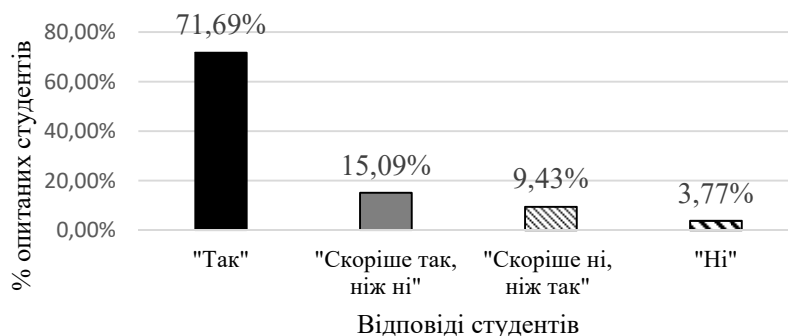
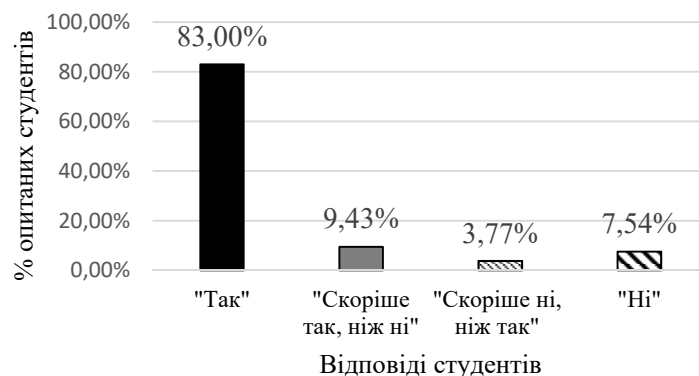

Рис. 2. Суб'єктивне сприйняття студентами наявності в педагогічному коледжі умов для формування soft skills у процесі реалізації права обирати освітні компоненти

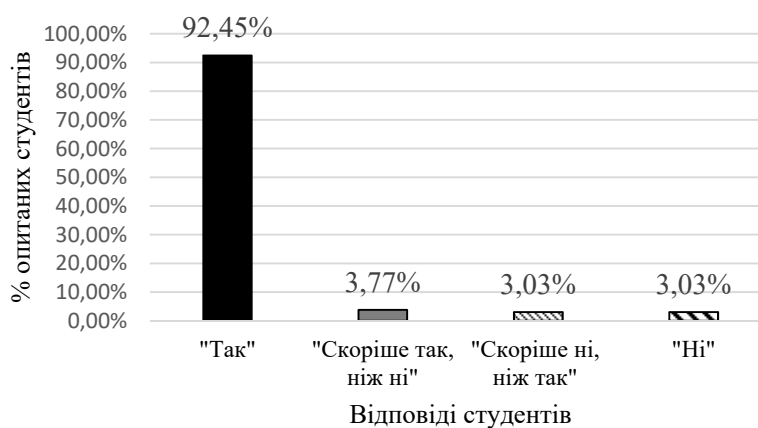
Рис. 3. Суб'єктивне сприйняття студентами важливості формування soft skills для подальшої професійної діяльності

школи формувати soft skills для ефективного розв'язування складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у роботі за фахом?» – відобразили майже повну однотайність студентів щодо цієї проблеми – 92,54 % опитаних вважають це необхідним. Студенти пояснюють це тим, що формування soft skills дозволить мати повне уявлення про те, які навички будуть зазтрабувані у XXI столітті. Здобувачі освіти виділяють такі: аналітичне мислення й інноваційність; активне навчання і стратегії навчання; комплексне розв'язання проблем; креативність, оригінальність та ініціативність; життєздатність, стресостійкість і гнучкість; формування нових ідей, для того щоб вигідно презентувати себе та витримувати конкуренцію з іншими кандидатами на робочі місце в умовах глобалізації. Водночас

3,77 % серед опитаних не дали виразно позитивної відповіді на це запитання анкети. Цей показник ілюструє рис. 4.

На запитання анкети «Чи потрібно урізноманітнювати вибіркові освітні компоненти для формування soft skills, щоб витримувати конкуренцію на ринку оздоровчо-освітніх послуг?» розподіл відповідей мав таку структуру: «Так» – 79,25 %, «Скоріше так, ніж ні» – 7,54 %, «Ні» – 3,03 %. Отже, переважна більшість респондентів вважала, що потрібно урізноманітнювати вибіркові освітні компоненти для формування soft skills щоб витримувати конкуренцію на ринку оздоровчо-освітніх послуг (рис. 5).

На завершальне запитання анкети «Чи погоджуєтесь з думкою, що формування soft skills – безперервний процес, який потребує

Рис. 4. Суб'єктивне сприйняття студентами важливості формування soft skills для ефективного розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у роботі за фахом

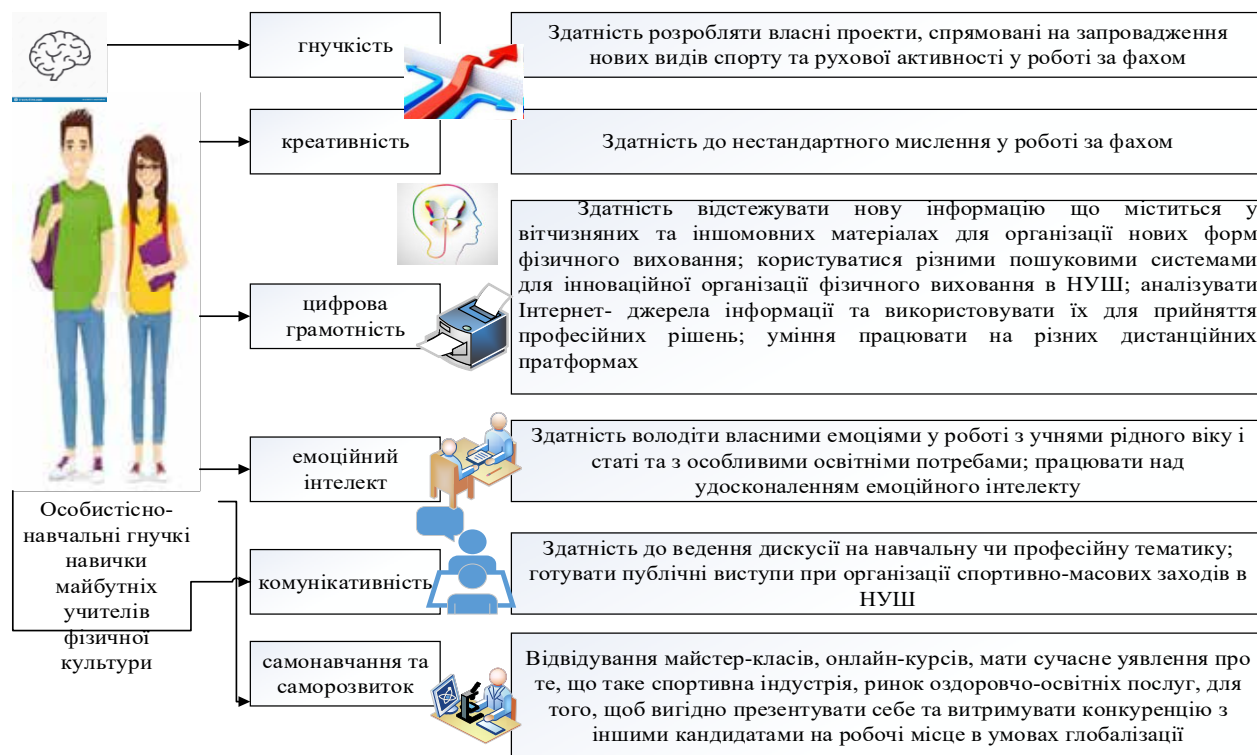

Рис. 6. Матриця основних категорій навичок, необхідних для молоді у XXI столітті

самонавчання?» відповідь «Так» дали 62,26 % студентів коледжу, а відповідь «Скоріше так, ніж ні» – 18,86 % респондентів, адже це дійсно безперервний процес.

Тож після проведеного дослідження суб'єктивного ставлення майбутніх учителів до формування soft skills нами сформовано матрицю навичок, кластеризовано їх та виокремлено шість основних категорій навичок, необхідних для молоді у XXI столітті (рис. 6).

Результати й висновки. Отож, провівши дослідження суб'єктивного ставлення майбутніх учителів щодо умов формування soft skills у процесі реалізації їхнього права обирати освітні компоненти для формування індивідуальної освітньої траєкторії, висновуємо: поняття soft skills ототожнюють з employability skills (навички для працевлаштування), people skills (навички спілкування з людьми), non-professional skills (непрофесійні навички), skills for social progress (навички для соціального розвитку), life skills

(життєві навички), які є необхідними для молоді у XXI столітті. За нашим дослідженням, формування soft skills є центральним у становленні нового покоління вчителів, які відповідають вимогам роботодавців. Проте у вітчизняних наукових колах існує багато суперечок щодо особливої ролі вибіркової дисципліни для формування індивідуальної освітньої траєкторії вчителя нового покоління. Водночас переважна більшість опитаних нами студентів пов'язує формування soft skills саме з вивченням вибіркової дисципліни. Студенти виділяють креативність, оригінальність, ініціативність, життєздатність, стресостійкість, формування нових ідей, для того щоб вигідно презентувати себе та витримувати конкуренцію на ринку освітніх послуг.

На нашу думку, напрями подальших досліджень потрібно спрямувати на вивчення можливостей каталогу вибіркової освітніх компонентів із залученням вчителів-практиків, стейкхолдерів та інших зацікавлених осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гагіна Н. В., Лось О. В. Розвиток гнучких умінь у контексті професійно зорієнтованого навчання іноземної мови. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 86. С. 241–245.
2. Гомон О. О. Гнучкість в архітектурі навчально-виховних комплексів «дитячий садок – початкова школа». *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2013. Вип. 34. С. 427–431.

3. Грона Н. Гнучкі уміння (Soft Skills) у курсі вивчення методики навчання української мови: зміст, формування, детермінація. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 218–226.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 20.10.2022).
5. Красовська О., Міськова Н. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи у галузі мистецької освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 2. С. 74–81.
6. Нікітіна Н. Методологічні можливості мовного портфоліо як гнучкого засобу рефлексивного навчання англійської мови. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2015. Вип. 1. С. 200–206.
7. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 12.10.2022).
8. Рябова З. В. Маркетингові дослідження як засіб гнучкого управління навчальною діяльністю інститутів післядипломної педагогічної освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2014. № 8. С. 11–14.
9. Смагіна Т., Шуневич О. Умови розвитку гнучких навичок (soft skills) педагогів у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 73–80.
10. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти *Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції / за ред. О. В. Пастовенського*. Житомир, 2017. С. 21–29.
11. Старченко С. О. Неперервна підготовка як складова фахової діяльності вчителя фізичної культури. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 4. С. 286–293.
12. Чжу Тін. Використання принципів та підходів гнучкої методології (Agile) при плануванні та реалізації навчального процесу. *Управління розвитком складних систем*. 2019. Вип. 38. С. 132–138.
13. Юда Л. А. Проблеми формування гнучких навичок (soft skills) у процесі викладання історії української культури у ЗВО. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Сер. : Педагогічні науки*. 2021. Вип. 12. С. 81–86.

REFERENCES

1. Nahina N. V., Los O. V. (2019). Rozvytok hnuchkykh umin u konteksti profesiino zorientovanoho navchannia inozemnoi movy [Development of soft skills in the context of professionally oriented foreign language learning]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. Vyp. 86. P. 241–245. [in Ukrainian].
2. Homon O. O. (2013). Hnuchkist v arkhitekturi navchalno-vykhovnykh kompleksiv «dytiachy sadok – pochatkova shkola» [Flexibility in the architecture of educational complexes “kindergarten – primary school”]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*. Vyp. 34. P. 427–431. [in Ukrainian].
3. Hrona N. (2021). Hnuchki uminnia (Soft Skills) u kursy vyvchennia metodyky navchannia ukrainskoi movy: zmist, formuvannia, determinatsiia [Soft skills in the course of studying the methodology of teaching the Ukrainian language: content, formation, determination]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Ser.: Pedahohichni nauky*. Vyp. 2. P. 218–226. [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine “On Education”]. URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/> (data zvernennia: 20.10.2022). [in Ukrainian].
5. Krasovska O., Miskova N. (2013). Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u haluzi mystetskoї osvity [Professional training of the future primary school teacher in the field of art education]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoї osvity*. № 2. P. 74–81. [in Ukrainian].
6. Nikitina N. (2015). Metodolohichni mozhlyvosti movnoho portfolio yak hnuchkoho zasobu refleksyvnoho navchannia anhliiskoi movy [Methodological possibilities of the language portfolio as a flexible means of reflective teaching of the English language]. *Teoretychni y prykladni problemy suchasnoi filolohii*. Vyp. 1. P. 200–206. [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiiamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)» [About the approval of the professional standard for the professions “Teacher of Primary Classes of a General Secondary Education Institution”, “Teacher of a General Secondary Education Institution”, “Teacher of Primary Education (with a diploma of junior specialist)”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (data zvernennia: 12.10.2022). [in Ukrainian].
8. Riabova Z. V. (2014). Marketynhovi doslidzhennia yak zasib hnuchkoho upravlinnia navchalnoiu diialnistiu instytutiv pisljadiplomnoi pedahohichnoi osvity [Marketing research as a means of flexible management of educational activities of postgraduate pedagogical education institutes]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. № 8. P. 11–14. [in Ukrainian].
9. Smahina T., Shunevych O. (2019). Umovy rozvytku hnuchkykh navychok (soft skills) pedahohiv u protsesi navchannia na kursakh pidvyshchennia kvalifikatsii [Conditions for the development of teachers’ soft skills in the process of training in professional development courses]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*. № 2. P. 73–80. [in Ukrainian].
10. Smahina T. M. (2017). Zmishchennia aktsentiv z hard skills na soft skills v pidvyshchenni profesiinoї kompetentnosti pedahohiv u systemi pisljadiplomnoi osvity [Shifting emphasis from hard skills to soft skills in increasing the professional competence of teachers in the system of postgraduate education]. *Rozvytok profesiinoї kompetentnosti pedahohiv*

u systemi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity rehionu : zbirnyk materialiv konferentsii za red. O. V. Pastovensko. Zhytomyr. P. 21–29. [in Ukrainian].

11. Starchenko S. O. (2013). Neperervna pidhotovka yak skladova fakhovoi diialnosti vchytelia fizychnoi kultury [Continuous training as a component of the professional activity of a physical education teacher]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 4. P. 286–293. [in Ukrainian].

12. Chzhu Tin. (2019). Vykorystannia pryntsyypiv ta pidkhodiv hnuchkoi metodolohii (Agile) pry planuvanni ta realizatsii navchalnoho protsesu [Using the principles and approaches of flexible methodology (Agile) in planning and implementing the educational process]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system*. Vyp. 38. P. 132–138. [in Ukrainian].

13. Yuda L. A. (2021). Problemy formuvannia hnuchkykh navychok (soft skills) u protsesi vykladannia istorii ukrainskoi kultury u ZVO [Problems of forming soft skills in the process of teaching the history of Ukrainian culture in secondary schools]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Ser. : Pedahohichni nauky*. Vyp. 12. P. 81–86. [in Ukrainian].

N. H. DENYSENKO

Doctor of Pedagogical Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Physical Culture,

Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”

of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

E-mail: zaochnevid@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5730-0221>

N. V. BORBYCH

Candidate of Pedagogical Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Pedagogy and Psychology,

Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”

of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

E-mail: nborbych@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>

S. S. MARCHUK

Senior Lecturer at the Department of Pedagogy and Psychology,

Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”

of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

E-mail: smarchuk@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0001-8520-822X>

I. V. CHEMERYS

Senior Lecturer at the Cycle Commission of School,

Preschool Pedagogy, Psychology and Methods,

Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”

of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine

E-mail: ichemerys@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-0767-8813>

THE ROLE OF SELECTIVE EDUCATIONAL COMPONENTS IN THE FORMATION OF SOFT SKILLS OF FUTURE NEW UKRAINIAN SCHOOL TEACHERS

The article analyzes the subjective perception of higher education students of the role of free choice disciplines in the formation of soft skills. It was found that professional and pedagogical training obeys to the laws of social development, requires constant replenishment of the content of education with the latest materials, introduction of modern learning technologies with a high level of development of higher education in the context of trends in world education systems.

The concept of soft skills, which is equated with employability skills, people skills, non-professional skills, skills for social progress, life skills, which are necessary for young people in the 21st century, is analyzed.

In the course of the study, it was concluded that the vast majority of higher education students associate the formation of soft skills with the study of selective disciplines that improve analytical thinking, professional flexibility and innovation. Students also distinguish creativity, originality and proactiveness, vitality, stress resistance; formation of new ideas in order to be competitive in the modern market of educational services. A matrix of skills necessary for a modern teacher has been formed (flexibility of thinking, creativity, digital literacy, emotional intelligence, communication, self-learning and self-development).

In general, it was found that selective educational disciplines of professional and practical training provide an opportunity to carry out in-depth training in specialties and specializations that determine the nature of future activities; contribute to the academic mobility of the student and his personal interests, allow the introduction of specializations within the basic specialty in order to form the competence of the applicant in accordance with the requirements of the labor market. In our opinion, further research should be directed to exploring the possibilities of the catalog of selective educational components with the involvement of practicing teachers, stakeholders and other interested persons.

Key words: soft skills, future teacher, selective educational components, student of higher education, New Ukrainian school.